

Behandlingsproblem inom ungdomsvårdsskolorna

Nyligen har i dagspress, TV och radio uppmärksamats behandlingsarbetets kris vid våra ungdomsvårdsskolor, särskilt Lövsta. Ett yttre tecken på denna krissituation har varit de många rymningarna. Vid Lövsta uppgick de enligt uppgift under årets tre första fjärdedelar till 300 st. d.v.s. vid oförändrad rymningstendens över 400 innevarande år.

Utan tvekan utgör rymningarna ett säkert tecken på att situationen på institutionen ifråga ter sig meningslös för eleverna. Vidare utgör de ett mycket allvarligt hinder i behandlingsarbetet. Redan frånvaron från skolan medför självklart att eleven inte kan nås av det tillämnade behandlingsprogrammet, men mer än så: en hel mängd av personalens tid går åt till åtgärder i anledning av själva rymningarna, åtgärder som kanske många gånger inte har någon nämnvärd behandlande effekt utan t.o.m. tyvärr kan motverka en positiv behandling. Vidare medför pojkens vistelse utanför skolan i regel ökad kriminalisering. Är man illegalt ute i samhället och efterspanad, måste man röra sig illegalt, det betyder illegala transportmedel, biltjuvnad o.dyl. och man måste illegalt skaffa sig kläder, mat m.m. Vidare måste rymningen/rymningarna söka kontakter bland sådana, som inte anger dem, och det betyder i regel ett asocialt skikt. Till detta kommer de psykologiska skadeverkingarna, som kanske är något svårare att få ett grepp om, men säkerligen är väl så betydande. På detta sätt kan nämligen antagonismen mot samhället ökas, förakt för behandlingsformen och dess personal m.m., m.m. Det finns inga som helst skäl att bagatellisera rymningarna. Däremot bör de angräpas med positiva motmedel — behandling.

Men det som utöver här och annorstädes refererade fakta gör en beklämd är, att så litet av positiva uppslag redovisas. Visserligen ligger i journalistikens väsen att referera miserabla förhållanden, ibland med större eller mindre portioner av

indignation, men vad som *inte* kommer fram i debatten, är att någonting *kunde* göras. Detta negativa refererande kan i sin tur återverka så, att det förlamar handlingskraften hos de människor, som har att ta itu med dessa svåra problem. Kan då något göras?

Förf. var ifrån juni 1954 till januari 1957 chef och läkare på Lövsta, såvitt rätt underrättad, den siste heltidsanställda läkaren där, och har således primär erfarenhet av det hela. Erfarenheterna av klientelet och behandlingsresultaten har redovisats i en liten skrift "A study of Male Juvenile Delinquents", Köpenhamn, 1965, en skrift som nog utanför fackkretsar mycket litet uppmärksammas. Att den kanske ändå har något att ge i det nu aktuella sammanhanget kan illustreras med ett referat av några punkter ur behandlingsprogrammet och dess omedelbara konsekvenser.

Programmet gick ut på att snabbast möjligt söka bland personalen skola fram en positiv, huvudsakligen psykoteraapeutiskt inriktad behandlingsattityd och vid s.k. behandlingskollegier få fram en integrering av personalens inställningar till och en verklig samverkan kring pojken. Så småningom tycktes detta föra till resultat och det kan beläggas med ett referat av rymningsstatistiken, som också redovisas i nämnda skrift. *Under 1954 hade man från yrkesskoleavdelningen sammanlagt 149 rymningar, 1955 94, 1956 36 och 1957 46. Det inträffade således en mycket markerad minskning av rymningsfrekvensen och vändpunkten var sommaren 1955, något för årstiden helt exceptionellt. Någon motsvarande minskning av rymningarna på andra ungdomsvårdsskolor vid samma tid iaktogs inte, tvärtom var rymningarna vid "rektorskonferenserna" både 1955 och 1956 ett ämne för allvarliga klagomål och besvikelser. Den här nämnda sänkningen av rymningsfrekvensen vid Lövsta är, som lätt iakttagas, statistiskt säkerställd på högsta nivå, $P < 0.001$ ($t = 4,04$).*

Nu kanske de här refererade siffrorna inte utan vidare kan jämföras med rymningsfrekvensen från 1966 såsom vi fått del av den genom dagspressen, då det kan föreligga vissa skillnader i redovisningen. Men ändå är gapet så jättestort att man utan tvekan kan konstatera att läget nu är helt miserabelt. Det ropar på positiva insatser.

Som så ofta förr, när det blir kritiska situationer, blir reaktionen emellertid långt mycket mera att ursäktas, bortförklaras eller redovisa en del desperata handlingar i en desperat situation. Det lugna, metodiska uppbyggnadsarbetet inom ungdomsvårdsskolesektorn med skolning av personal i psykoterapi och allmän människobehandling, väntar fortfarande på åtgärder och även om sådana nu vidtagas, kommer de inte att ge resultat i en handvändning. Å andra sidan går det att med metodiskt arbete förändra en aldrig så miserabel situation, om man vill besvära sig med att hålla fast problematiken, brottas med den och svetts med den till dess man utvunnit en metod. En sådan metod måste självklart bygga på helhjärtade optimistiska, engagerade insatser ifrån alla personalgruppers sida, jämte en metodisk ledning och en god integration. Och det är här som de hopade misslyckandena får så deletära konsekvenser. "Lönar det sig?" Personalen är värd att lyckas, att få se resultat av sina ansträngningar, att piggas upp med tillförsikt och självrespekt. Huvudmannen har här ansvar inte bara i förhållande till klientelet utan också visavi personalen och om personalen får känna huvudmannens stöd, kan den i sin tur medverka till större framgångar i behandlingsarbetet.

Under min tid på Lövsta pläderade jag livligt för, att man skulle få i gång en systematisk personalutbildning, centrerad kring själva behandlingsarbetet, d.v.s. objektcentrerad. Ytliga "Lese-früchte" ger här icke resultat. Det behövs en psykologisk träning av medarbetarna, mera än ett ytligt tillägnande av psykologiska termer o.dyl. Vidare skulle Lövsta enligt statsmakternas ursprungliga beslut, när det kom till, bli en institution där medicinsk-psykologiska behandlingsprinciper skulle kunna lanseras och utvecklas. Hur därmed har blivit, kan var och en se. Alltjämt består behovet och

nu saknas greppet om det hela — metoden. I stället diskuterar man att lägga ner Lövsta! På andra håll överväger man om inte landstingen borde överta ungdomsvårdsskolorna. Det är möjligt att en huvudmannareform på lång sikt skulle kunna medföra någon förändring, om nu landstingen skulle orka med ännu en av staten försummad vårduppgift, men kvar står att vilka yttre former organisationen än får, så måste innehållet bestå i fasta metodiska grepp av ovan skisserad art. De är kanske nya till synes, men de har prövats förr och de har gett resultat. Om man bara ville besvära sig med att möta verkligheten såsom den föreligger hos den missanpassade ynglingen — objektet för vården!

*Hans Hartelius,
med. dr. överläkare,
psyk. klin., centrallasarettet, Kristianstad*

BYGGVIPPAN

för hem och institution

BYGGVIPPAN

för lek och gymnastik

BYGGVIPPAN

*för fysik och
psykisk träning*

BYGGVIPPAN

för nytta och nöje

Broschyrer sändes
på begäran

DATA: Ytbehandlad
furu
Idé och form: Olof
Nola
Mönsterskyddad

NOLA INDUSTRIER

Essingeringen 88, Stockholm Telefon 08/52 33 91, 54 92 00

LEKREDSKAP — LEKSKULPTURER